

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss av betänkandet SOU 2023:72 En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande

Remissvar lämnas av Dala VA ekonomisk förening som är ett samverkansorgan mellan kommuner och kommunala bolag i Dalarna med ansvar för dricks-, spill- och dagvatten enligt lag om allmänna vattentjänster.

Sammanfattning

Att utredningen lyfter frågan om att VA och dagvattenhantering ska in tydligt i PBL och planprocessen i kommunen är viktigt med en framtid med ökad mängd nederbörd.

Utredningen har ett antal förslag som på sikt kan komma att förbättra förutsättningarna för kommunernas dagvattenhantering, främst vid planläggning och ny bebyggelse. Det är synd att frågor om hur dagvattenhanteringen ska säkerställas i befintlig bebyggelse inte har adresserats utförligare i utredningen. Man har i utredningen haft tyngdpunkten på åtgärder för att förbättra kvaliteten på dagvattnet för att skydda sjöar och vattendrag. Vi ser ett fortsatt behov av att man utreder hur dagvattenhanteringen ska förbättras för att skydda bebyggelse vid skyfall och ihållande nederbörd, givet att de åtgärder som kan göra störst skillnad i den frågan varken ligger inom VA-huvudmannens uppdrag, befogenheter eller att det finns möjligheter till finansiering inom ramen för VA-taxan för den storleksordning på åtgärder som ofta krävs och heller inte i paritet med de skadeståndsbelopp som kan vara aktuella.

Vi instämmer i rekommendationen av Svenskt Vattens expert Peter Sörgård s. 967, att se över om en eventuell vattenresurslag bättre skulle ta omhand dagvattenfrågan. Då dagvatten från nederbörd ingår i ett avrinningsområdesflöde skulle regler om kommunal dagvattenhantering passa bättre in i en sådan rättslig kontext än i som en vattentjänst enligt LAV. Detta skulle även kräva en alternativ finansieringsmodell.

Dala VA:s synpunkter

Sammanfattning s. 36 – 38 - Förslagets konsekvenser

Det tydliggörs inte hur förslagen påverkar VA-huvudmannen som aktör.

4.13.2 Vattenförsörjning s. 290

Texten redogör för de tidigare funderingarna om rimligheten i att miljökostnaden som dagvattenhanteringen innebär ska finansieras av taxor inom VA-kollektivet. Det är svårigheter redan idag att fördela kostnaderna. Utredningens förslag bistår inte så att detta blir tydligare.

10.3 Nya och ändrade legaldefinitioner

Vi ställer oss positiva till de föreslagna definitionerna av dagvatten, dagvattenhantering och ändrad definition av avlopp.

10.4.1 Förtydligade bestämmelser om hänsyn till allmänna intressen

På sid 611 och 612 anges att både vid lokaliseringsbedömningen och vid lämplighetsbedömningen bör hänsyn tas specifikt till möjligheten att ordna dagvattenhantering detta bör även gälla möjligheten att ordna dricksvatten- och spillvattenförsörjning (både ekonomiskt och tekniskt).

Då de flesta nya planer idag ligger i utkanten av tätorter och att befintligt ledningsnätet därmed har begränsningar vilket gör kostnaden för utbyggnad av allmän dricksvatten- och spillvattenförsörjning betydande och kräver ofta kapacitetshöjning i befintligt ledningsnät samt ombyggnad av tryckstegringar, vattenverk och reningsverk. Därav behövs förtydliganden av behovet av utredningar i detaljplanläggningen gällande dricksvatten- och spillvattenförsörjning på samma sätt som behovet av dagvattenutredningar.

10.4.4 Nya möjligheter att ställa krav på skyddsåtgärder m.m. vid planläggning i detaljplan och områdesbestämmelser

Vi ställer oss bakom förslagen och utredningsmotivering.

För att tydliggöra behov och bestämma ansvarsfördelning vid detaljplanläggning behövs utredningar och ett tydliggörande av vem som är ansvarig för utredningar. Vore värdefullt om det även kan tydliggöras vem som ska bekosta utredningar i detaljplaneprocessen (dagvattenutredningar samt utredningar gällande dricksvatten- och spillvattenförsörjning).

10.4.6 Förtydligande av vad ett exploateringsavtal får avse

Vi ställer oss bakom förslagen och utredningsmotivering.

Från VA-huvudmännens sida är det viktigt att påpeka att detta inte bara gäller dagvattenhantering utan även övriga vattentjänster. I regel så överstiger kostnaden för utbyggnad av allmänna vattentjänster vida VA-taxans anläggningsavgifter och befintligt VA-kollektiv drabbas av orimliga kostnader.

10.4.7 Nya krav avseende hantering av vatten på en tomt s. 656 - 657

Bra förslag att lämpligheten ska beaktas i dagvattenfrågan och prövas inom ramen för förhandsbesked, bygglov och i detaljplanering, tydliggörande av 8 kapitlet i PBL. Det är tydligt att kommunen vid ställda krav på fördröjning också ska ha möjlighet att precisera på vilken sätt fördröjningen bör ske utifrån nedström vattensystem och den mottagande recipientens känslighet. En fråga som behöver belysas ytterligare är hur kommunen därefter kan utöva tillsyn för de krav och tillstånd som kommunicerats i samband med bygglov och detaljplaner. Det är idag en prövning för många miljökontor att utöva tillsyn för de enskilda anläggningarna för avlopp. Det bör därför tydliggöras att resurser kommer behöva öka för att kommunens miljökontor eller plan och byggnadskontor, ska kunna följa upp dessa frågor och utöva tillsyn över enskilda dagvattenanläggningar. Görs detta inte i någon större utsträckning, blir det ökade flöden totalt och större risker för inte bara skadeärenden i befintlig bebyggelse utan även för den allmänna anläggningen.

10.6.1 Ny reglering av dagvatten s. 669 och Dagvatten som vattentjänst s. 670

Dagvatten som en egen vattentjänst är inte helt oproblematiskt ur perspektivet finansiering. Genom att förtydliga dagvatten som en vattentjänst inom LAV, och därmed möjliggöra finansiering av VA-avgifter för åtgärder som behöver vidtas riskerar man att hamna i ett än mer problematiskt läge sett till dagvatten i befintlig bebyggelse. Där är riskerna och åtgärderna sällan inom ramen för vad en VA-huvudman kan åtgärda, då det handlar om kontroll över mark och väg och att planerna för och kontrollera flöden där. VA-huvudmannens funktionsansvar i bebyggd miljö är begränsat till normalregn, så kallat 10-årsregn. Större flöden blir allt vanligare. Givet den stora andel kombinerade ledningssystem i landet så är de åtgärder som kommer krävas för att hantera de ökade flödena, mest realistiskt i form av att skapa ytor, i allmän platsmark, kvartersmark och även i förhållande till vägar. Det torde därför vara viktigt att ansvaret för åtgärder läggs på rätt nivå och i den verksamhet som har rådighet över mark och ytor i en kommun. Det är inte troligt att VA-avgifter kommer kunna finansiera dagvattenhanteringen i tätorter under ett förändrat klimat, där är de kostnader som är förknippat med att hantera åtgärder i det befintliga ofta kombinerade nätet en grannlaga uppgift nog, något som hela VA-branschen står inför i form av stora investeringskostnader de kommande åren och en historisk underhållsskuld.

Övriga synpunkter 10.6.1

Kan vara knepigt med förelägganden, till fastighetsägare att vidta dagvattenåtgärder, från kommunala tillsynsnämnder då de ofta saknar kunskap inom dagvattenhantering. Det kommer då att vara VA-huvudmannen som uppmärksammar en kommunal tillsynsnämnd på problemet och föreslår ett föreläggande. Risker är att kostnader kommer att bekostas av VA-kollektivet om det bedöms orimligt att fastighetsägaren står för hela kostnaden.

Vägledning angående dagvattenhanteringen i vattentjänstplaner kräver kostnadsförstärkning för att omarbete nu framtiden vattentjänstplan.

Ersättningskrav för av dagvattenhantering kommer att höja VA-taxa för att ta höjd för eventuella ersättningar. Här vore det bra att få inskrivet att VA-huvudmannen får lägga upp en fond, eftersom det är svårt att planera VA-taxa när man inte vet när/om förelägganden från tillsynsmyndighet i kommunen kommer. Eventuella ersättningar kommer att komma i klump.

S. 670: tre månader är för kort tid för fastighetsägare att kunna anmäla anspråk om ersättning för skada orsakad av föreläggande om dagvattenåtgärder på fastigheten. Det kan vara svårt att hinna bestämma teknisk lösning på den tiden, och då finns inget färdigt underlag för storlek på anspråk. Rimligt vore minst 6 månader.

S. 676 respektive 916, gällande 10 respektive 20 års återkomsttid: för vilken trycklinje? Trycklinje i marknivå?

10.6.3 Krav på ansökan om skydd av vissa dricksvattentäkter

Bra att det är tydligt vilka vattentäkter som ska ha tillräckligt skydd, även om det för många VA-huvudmän blir mer en uppdatering av befintliga skydd till modern lagstiftning.

10.6.4 Ny reglering om bevattningsförbud vid vattenbrist

Kommer att bli svårt att bedöma när man ska slå på vatten igen efter ett missbruk av vatten vid begränsning av användning.

Sandra Sjögren
Ordförande
Dala VA ekonomisk förening

Kontaktuppgifter
sandra.sjogren@hedemoraenergi.se
0225-34966